СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 14. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 19. січня, 1926. VOL. XXXIV. No. 14. Jersey City, N. J., Tuesday, January 19, 1926. TREE CENTS

Майнерська юнія кличе страйкарів боротися до послідного

ВИЛКС-БАРЕ, ПА., 17. січня. — Джан Луис, голова майнерської юнії, говорив тут до величезного масового віча страйкуючих майнерів та їх родин, на якому було коло 15,000 людий. Бесідник говорив слухачам, що властителі завзялися за всяку ціну зломити страйк та юнію, і тому майнерам лишається боротися до послідку. Він заявив теж, що все зорганізоване робітництво стоїть за страйкарами.

ПІНШО ПЛЯНУЄ НОВИЙ КРОК.

ГАРИСБУРҐ, ПА. 17. січня. — Ґубернатор Піншо поробив заходи до того, щоби станути на слідуючий тиждень перед стейтовою леґіслятурою з промовою за своїм пляном урядової контролі над вуглевим промислом.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЩО РАЗ ЗАВЗЯТІЙШЕ ДОПОМОГИ В УГЛЕВІЙ СПРАВІ.

ВАШИНҐТОН, 16. січня. — Сенатор Ковпленд уніс в сенаті резолюцію, після котрої конґрес надає президентови владу наглядати над углевим промислом, а в разі потреби навіть перебрати вуглеві копальні під урядовий заряд. Число прихильників сього пляну зростає, як се видно з того, що в палаті послів появилася рівночасно така сама резолюція, внесена 4 конґресменами.

СЕНАТОР ЗАКИДАЄ ПРЕЗИДЕНТОВИ ЛОМАННЄ ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН, 16. січня. — Сенатор Норис виступив нині в сенаті з острою критикою проти президента Кулиджа, закидаючи йому ломаннє законів при помочи хитрих умов з політиканами. Як говорив сенатор, президент перед виборами змовлявся з впливовими людьми щодо їх іменовання на ріжні впливові становища. Сенатор каже, що того рода практики є виступом проти основних засад демократії.

ІНДІЯНИ ВЖЕ ЗАКИДАЮТЬ СВОЇ НАЦІОНАЛЬНІ СТРОЇ.

ВАШИНҐТОН, 16. січня. — Нині зявилася в президента Кулиджа делеґація 5 індіянських, червоно-шкірих племен. Була се перша делеґація того рода, яка зявилася на послуханнє не в своїх національних строях, але в міщаських строях білих.

ВИКИДАЮТЬ ПРОФЕСОРА ЗА ТЕ, ЩО СКАЗАВ СВОЮ ДУМКУ.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — Вілієм Бредлі Отис, професор міської колеґії Ню Йорку, оголосив публично лист, в якому він протестує проти того, що Ліґа Національного Безпеченьства зажадала від нього резиґнації з уряду за те, що він висказав свою думку в справі примусової військової муштри в нюйорських міських середних школах.

Як відомо, студенти згаданої колеґії вже від довшого часу протестують проти того, щоб заряд школи їх примушував брати участь у військовій муштрі. Професор Отис заявив публично, що студенти мають право висказувати свої погляди. За те його тепер покарала Ліґа Національного Безпеченьства.

ХОТІВБИ ДЕПОРТУВАТИ ВСІХ РАДИКАЛІВ.

НЮ ЙОРК, 17. січня. — Конґресмен Лонґворт, котрий є предсідателем палати послів конґресу, говорив тут перед републиканським клюбом промову про законодатні потреби Америки. В своїй промові заявився він за тим, що Злучені Держави повинні ухвалити закон, на основі котрого уряд мігби викидати з Америки всякого іміґранта, що веде скрайну аґітацію.

ПОСТІЙНИЙ ЗРІСТ БОЖЕВІЛЛЯ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 16. січня. — На спільній конференції місцевого Жіночого Товариства Тверезости кількох подібних організацій виступив др. Г. Полок, представник нюйорської шпитальної комісії, з відчитом, у якім він доказує, що число божевільних і в Злучених Державах ів стейті Ню Йорку постійно зростає. Рівночасно, однак, не можна доказати, щоби зріст божевілля стояв у звязи з прогибіцією.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНЕ ОБХОДЖЕННЯ З НАФТОЮ.

СОМЕРСВИЛ, Ню Джерзі, 16. січня. — В родині місцевого фармера А. Фимела случилося страшне нещастя. Нині рано вибрався він, як звичайно накормити худобу, а жінка пішла кормити кури. В хаті лишилися їх діти: 5-літний Артур, 6-літний Юджін та 4-літний Джан. Ледво замкнулися двері за родичами, каже Юджін: „Ану, Арті, поможім мамі, та запалім її огонь.” І справді Артур пішов накладати дров у піч, а Юджін виняв бляшанку з нафтою.

„Я буду наливати нафти, а ти черкай сірник”, каже Юджін.

Та ледво черкнув, як наступив страшний гук. В мить газоліна, — бо се була не нафта, а ґазоліна, — облила лиця хлопців та перемінила їх у живі лямпи. Краплива капнула Джанови на волося, яке занялося. Хлопчина зі страху кинувся до дверий і вибіг на двір, кличучи родичів на поміч. Вбігли родичі до комнати, загасили огонь на дітях покривалами. Вючихся в страшних болях відставлено до шпиталю, де вони сполудня померли. Родичі попарили собі руки.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР.

В Філаделфії, Па., зачав недавно лікарську практику молодий український лікар др Юрій В. Шаршонь, син відомого українського патріота і довголітнього касіера У. Н. Союза д. Алексія Шаршоня з Шамокін, Па.

Др. Шаршонь працює у відділі випадків в Ганеман Госпитал в Филаделфії.

Коли тому кілька тижнів він зачав перший день своєї лікарської практики, йому віддано в короткому часі одної днини трийцять випадків.

З того приводу филаделфійський дневник Паблик Леджер так писав:

Endless lines of police patrols, bringing their gleanings of the sick and injured from the city's streets, couldn't discharge their human freight fast enough for Dr. George W. Sharshon in the accident ward of Hahnemann Hospital.

It was the doctor's first day as head of an accident ward, and a most thorough one it was. Thirty cases passed through his hands, some requiring operations that lasted for nearly an hour.

A hook had torn a jagged gash several inches long in one man's hand. A dozen stitches or more expertly closed the wound, and the doctor turned to console a little Negro child who had been slightly bruised by an auto and was crying her head off.

Preceding these, two persons injured by automobiles and a man who plunged two stories from a building were treated by the young physician.

Then came another man, hurt when an emery wheel broke and struck him. His injuries were painful but not serious, and the physician carefully helped him from the stretcher and treated him.

There was always a smile on Dr. Sharshon's face, despite the long line of sufferers that waited in the anteroom for treatment. And there was many a smile on the faces of those who left the hospital, their sufferings alleviated.

Dr. Sharshon graduated from Hamnemann Medical College this year and has been working in various departments of the hospital before assuming his duties in the accident ward.

ЕСПЕРАНТО В МІЖНАРОДНІХ ТЕЛЕҐРАФІЧНИХ ЗНОСИНАХ.

На доручення Ліґи Націй міжнародня конференція держав, що належить до світового телеґрафічного союзу, прийняла офіціяльно есперанто як мову для телеґрам. 7 стаття статуту передбачувала до цього часу крім національних мов ще й латину. Тепер крім латини ці права одержує есперанто. Заходи для признання таких прав другій міжнародній штучній мові ідо — союз відкинув.

ШКОЛА ДЛЯ ЦИГАНІВ.

В Ужгороді чехословацький уряд рішив вибудувати окрему школу для циганських дітей. Матеріял для будови дає уряд, а будувати школу мають самі цигани під проводом архітекта.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Різдвяна Коляда рішає рік річно про судьбу Рідної Школи, про її істнування. Якщоби Різдвяна Коляда не дописала, змушена булаби Рідна Школа замкнути свої школи і припинити дальшу діяльність. В той спосіб булиби ми позбавлені під Польщею ще й тих останніх шкіл, в яких можна виховати молоде покоління на ідейних борців за волю українського народа.

Наш нарід в краю розуміє вагу Рідної Школи. Тому в минулім році, коли холод і голод визирав з наших сільських хат, коли за коляду на Рідну Школу саджали колядників в польську тюрму, 1126 громад пішло з колядою і наколядувало по наших горем прибитих селах $10,000. Себто зібрали на Рідну Школу за один раз таку суму, якої не складає ціла американська Україна за цілий рік.

А ми не повинні дати себе випередити в коляді старому краеви. Ми повинні зложити на ту ціль більше як складає голодне село в Галичині. Тому йдім з колядою на Рідну Школу в кождій місцевости, а зібрану коляду пересилаймо негайно до краю на потреби Рідної Школи через:

OBYEDNANNYE,
847 N. Franklin St.,
PHILADELPHIA, PA.

ЩЕ ОДИН МОНАРХ.

НЮ ЙОРК,, 15. січня. — Нюйорська поліція зацікавилася прибувшим сюди недавно з Флориди старим мущиною, який їздить під іменем Віліємса, ходить усюди в товаристві двох приватних детективів, які буцімто мають хоронити його життє, загрожене заговірниками, а котрий нібито потаємно пускає про себе чутки, що він є сербським королем Петром Першим. Король Петро помер 1921. року, і тому поліція хоче посадити монарха на престіл у домі божевільних.

500 УЧИТЕЛІВ НА ВІДПУСТЦІ.

Польськеи міністер скарбу звернувся з листом до міністра освіти, щоби у звязку з новим пляном державної ощадности покликати на посади усіх учителів, які беруть пенсію, а є на відпустці. Число таких учителів має бути... 5,000!

СВЯТКОВАННЄ 20-ЛІТНОГО ЮВИЛЕЮ ІВАНА ПІДДУБНОГО.

В неділю, дня 24. січня, о 2. годині сполудня, в великій салі Тамені Гол, ч. 141 на 14-ій вулиці, в Ню Йорку, відбудеться великий концерт у честь непобідимого українського шампіона Івана Піддубного. Менаджер Піддубного Джек Пфефер запросив на се свято визначнійші сили оперові й музичні Ню Йорку. В концертовій части програми беруть участь: відомий український співак Микола Карлаш, оперова пріма-донна Валя Валентінова, оперовий премієр державних російських театрів, Д. Ярославський, скрипак-віртуоз та професор московської консерваторії Володимир Ґрафман, концертант на гармонії Григорій Матусевич, та другі артисти. Кромі концертової програми Іван Піддубний скаже кілька слів про секрет своєї сили. Представники ріжних орґанів преси скажуть свої привіти ювилятови. На концерті буде присутним Ф. Шаляпін та богато других визначних людий з музичного та спортового світа.

„У НАС ЛЮДИ САМІ КРАДУТЬ”...

Львівська преса була затрівожена, а одночасно захоплена мистецтвом вломників, що при такій вулиці як Сикстуська, пробили до крамниці „Дрессінг” діру в стіні і тихцем уміли виняти 99 мужеських убрань, 35 дамських плащів, 27 мужеських раглянів, то що... Виявляється, що все це винесли самі власники крамниці три брати Бравни, які два місяці тому обезпечили себе на 10.000 долярів і приготовляли банкроцтво. Слідча поліція ствердила, що влом зроблено з середини крамниці і в хаті власників найшла чимало схованої пропавшої одежі. Нагадується фраза: „У нас, паночку, в селі злодіїв нема, люде самі крадуть”...

ЗЕМЛЕТРУС В ЮГОСЛАВІЇ.

З Білгороду телеґрафують, що з ріжних сторін Югославії доносять про землетруси. Землетрус на побережі Адрійського Моря поробив значні шкоди.

КОРАБЕЛЬНА КАТАСТРОФА КОЛО БЕРЕГІВ ЕСПАНІЇ.

Коло берегів Еспанії наїхав пароплав на підводну скалу. Паровий котел експльодував і корабель затонув із залогою, що складалася з 16 людей.

Німеччина хоче піднести питаннє, хто завинив і спричинив світову війну.

ПАРИЖ, 17. січня. — В тутешніх урядових кругах запевнюють, що французьке правительство одержало певні відомости, що Німеччина збирає вже цілий рік документи про се, хто завинив і спричинив світову війну.

Як відомо, версайський мировий договір звалює всю вину на Німеччину. Тепер же Німеччина хоче очиститися з того закиду і вини при помочі тайних документів других держав, які вже досі відомі, а також хоче домагатись, щоб проголошено і другі тайні документи аліянтів, які ще досі невідомі.

Кажуть, що Німеччина піднесе сю справу на Лізі Народів, коли до неї приступить. Там, кажуть, Німеччина буде домагатись, щоб її очищено із закиду виновниці за світову війну, а тимсамим і увільнення від кар, які на неї ізза сеї вини наложено у Версаю. По думці Німців великі кари наложено на Німеччину власне ізза сеї вини і також тому забрано їй кольонії. Тому тепер, як запевнюють, Німеччина по очищенню із закиду виновниці буде домагатись освободження від кар і зворбту кольоній.

ДЛЯ РАТУНКУ ПЕРЕД БАНКРОТСТВОМ.

БЕРЛІН, 17. січня. — Німецький фінансіст др. Ганс Гайман пропонує, щоб основано один новий загальний банк, якого завданнем було би вирішувати про поділ кредиту усіх банкових установ між промислові і торговельні підприємства.

Він каже, що таку реформу повинні завести у себе усі европейські держави, бо сим, каже, зарадили би в теперішній кризі та виратували би много бизнесів від упадку.

БРІЯН І ДУМЕР.

ПАРИЖ, 17. січня. — З добре поінформованих жерел запевнюють, що французький премієр Бріян рішився покинути міністра скарбу Думера і його фінансовий плян.

Кажуть, що він погодиться з тим, коли сей плян впаде в парляменті і прийме плян парляментарної фінансвоої комісії. Він, кажуть, погодиться з тим, щоб Думер уступив, а самий останеться далі премієром.

ВІЙНА СНІГОВИМИ КУЛЯМИ.

ПАРИЖ, 17. січня. — Сьогодня зібралось на Пляс де ля Конкорд 6,000 приватних службовців, котрі уладили демонстрацію і домагались підвишки їх крайно малих платень.

Та міська влада вислала проти них богато поліції, з якою зачалась бійка кулями зі снігу. Було би прийшло до поважної розправи, але виратував ситуацію дощ, який помирив обі сторони і вони розійшлися.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА УСУВАЄ КАМЕНЄВА І СОКОЛЬНІКОВА З УРЯДУ.

МОСКВА, 17. січня. — „Совнарком” (совет народніх комісарів) усунув Леона Каменева з уряду заступника премієра і голови совета праці й оборони, та Г. И. Сокольнікова з уряду комісаря скарбу.

Се наслідок їх виступу разом із Зіновевом на комуністичному конґреcі проти старої ґвардії.

ВОЄННИЙ СТАН В РУМУНІЇ.

ВІДЕНЬ, 17. січня. —З Букарешту, столиці Румунії, повідомляють, що населеннє кількох провінцій Румунії домагається повороту бувшого престолонаслідника Кароля, та що через те проголошено в Румунії воєнний стан.

ЦАРСЬКІ ОДЯГИ В КІНІ

ЛЕНІНГРАД, Московщина, 17. січня. — Советське кінове підприємство (мувинґ пікчер) закупило на власність всі одяги царя Миколи і цариці, яких є понад 10,000. Тепер воно їх сфотоґрафувало і показує всюди для пропаґанди, як царі жили виставно.

ЦАРСЬКІ ДІЯМАНТИ.

МОСКВА, 17. січня. — Советська влада уладила виставу царських діямантів. Вступ на виставу коштує одного доляра, а для комуністів 25 центів.

Богато селян іде оглядати сі дорогоцінности, про які колись тільки чули з оповідання.

Советський уряд робить добрий бизнес на виставі.

Найінтереснійша на виставі царська корона, яка має діямантів на 4,000 каратів; корону оцінюють на $52,000,000. Також усі інтересуються славним діямантом Орловом, що важить 189 каратів. Його оцінюють на $30,000,000.

Емблему імперетарського царства, виложену діямантами, сафірами і рубінами, оцінють на $24,000,000.

КАРАЮТЬ БАНДИТІВ.

МОСКВА, 15. січня. — Російська советська влада зачала тепер строго карати бандитів.

В Івано-Вознесенску біля Москви розстріляно нині 6 людий за напад для грабунку на місцевий склеп. Також нині розстріляно трох бандитів у Херсонщині за напад на банк.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ЗА ЦАРІВ.

Межинародний Комітет для Політичних Вязнів видав недавно англійською мовою грубий том документів під наголовком ЛИСТИ З РОСІЙСЬКИХ ВЯЗНИЦЬ. Том сей складається з документів, оставлених політичними вязниками в советських тюрмах, таборах і на засланню, заприсяжених зізнань людий, переслідуваних за свої політичні переконання большевицькими чиновниками, виїмків зі законів про політичні свободи, і других тим подібних документів. Разом сей том дає образ політичної свободи під панованнем московських большевицьких комісарів.

Образ справді лячний. Терор. Нічні арешти. Вуличні бійки. Тортури в вязницях і поза вязницями. Витягають волося з голови осаджених у тюрмі. Виставляють голих вязників на комарі. Забороняють їм відганяти кусаючі комахи. Коло тюремних віконців очи слідкують по 24 годин в добу. Неопалені й неосвітлені цюпки, повні насікомих. Тайні арешти. Нібито суд, а відтак засланне на північні болота й пущі. Повільне вбиванне при помочи фізичної кари, голоду й хороби. Ось що зготувало пролетарсько-селянське комісарство для людий.

Для яких людий? Для ворогів соціялістичного союза совєтських републик? Ні, для людий, близьких їм поглядами, для своїх товаришів і приятелів, проти котрих комісарі мають лишень один закид, а се те, що „вони здержують похід комуністичної революції"...

Документи сі розкрили перед цілим світом страшну гидь большевицького уряду. Свідчать про се голоси визначних людий ріжних країв і народів, які заявили свою опінію на основі сих документів.

Англійський робітничий провідник Брейлсфорд каже, що як довго аліянтські держави вели інтервенцію в Росії, так довго большевики ще мали яку-таку оборону для касовання народних вольностий, але з хвилею, як чужі держави стали признавати большевицький уряд у Москві, большевики ніякого оправдання не мають.

А англійський письменник Арнольд Бенет каже, що здушенне всякої критики в Росії мусить відбитися тяжко передовсім на самому уряді, який на таке душенне собі дозваляє; „Ні один уряд не може уникнути поважних похибок, який здушить свобідну критику себе самого". Здушенне всякої критики е головною причиною, для котрої розумні люди по світі не можуть потакнути на большевицьку політику.

Данський літературний критик Джордж Брандес каже, що він слідкує за розвоем подій в Росії та з острахом бачить, що російська революція в суті нічого не поправила. Жорстокість та погорда для свободи лишилася така сама, як була за царів. Цілого століття треба було, щоби звалити силу царів, але та влада, що прийшла на місце царів, так само глупа й боязлива, і в додатку тисячу разів більше лицемірна.

Чеський письменник Карло Чапек дає довший осуд большевицького уряду яко негідного правити народом. Він каже: „Ви говорите, що буржуазія світа е проти вас, але проти вас е більша сила, як буржуазія. Проти вас е сумління світа!"

Німецько-жидівський учений Алберт Айнштайн каже, що большевицька революція й урядованне се справдішна траґедія людства, в якій один боягуз вбиває другого зі страху, що тамтой вбе його.

Норвезький письменник Кнут Гамсун не може зійти з дива над жорстокостю московських большевицьких провідників та впевняє большевицький уряд, що він так довго не буде мати симпатії світа, поки він не скасує царські способи правління, які він практикує мимо повалення царату.

Відомий німецький письменник Ґергардт, зараз на вступі своєї опінії заявляє: „Нетерпимість до думки другого чоловіка не може ніколи йти в парі з поступом". В історії католицької церкви були колись часи, що обвязувано ланцюхами людські душі, а мислителів палено на вогнищах. Але нині вже всі люди пізнали, що вбивати в людині думанне, значить вбивати його душу, а вбивати його душу се хоч куди гірше від мучення тіла.

Славний американський письменник Синклер Луис каже, що коли російський большевицький уряд по вісьмох роках пановання ще далі думає примінювати методи еспанської інквізиції, то тим він самий признається перед цілим світом до почуття слабости.

Бельгійський поет і драматичний автор Моріс Метерлінк називає боротьбу большевицького уряду проти людий противної думки як боротьбу звіра проти людського духа.

Французький письменник Ромен Ролянд по прочитанню документів скрикує:

„Со сором. Тут треба заломати руки з жалю й досади. Але тепер зовсім такі самі річи діються в Польщі; можете їх бачити також у Каліфорнії, де мучать членів організації Промислових Робітників Світа; маєте їх в Юґославії; маєте їх на островах Андемен, куди запроторено гіндуських патріотів.

Межи другими, що заявилися в подібний спосіб про російський уряд, е: англійські письменники Велс, Вест та Зенґвил (двоє послідних е жидівського роду), німецькі письменники Шніцлер, Томас Ман та Бернард Келлерман; англійські учені Гарольд Лескі та Бертранд Росел; та другі. Все визначні люди на полі науки й літератури, і все люди, яких імена звязані з поступовими думками. Всі вони показують на большевицький уряд у Москві і кличуть: Боягузи! Вбійці! Мучителі! Царські опричники й лицеміри!

ДВА ШКІЛЬНІ СВЯТА В НЮ ЙОРКУ

(Допись).

Своєю солідною організацією і успіхами за увесь час свого істнування українська народна школа в Ню Йорку зеднала собі безсумнівне довіря у нашого загалу. Поволи видвигається вона на видне місце в культурнім життю нашого громадянства і здобула собі право горожанства поміж нашими народними інституціями. Всякі інтриги поклонників темноти і мамони розбилися о непохитність переважаючої більшости нашого населення, котре не думає байдужно глядіти на будучність нашого підростаючого покоління на новій прибраній батьківщині.

Як згадано, ся школа оправдала й оправдує ті надії, котрі покладали на неї в першій мірі родичі, а відтак свідоме патріотичне громадянство. Показалася потреба оснувати спеціяльне шкільне товариство, яке згуртувало би увесь наш загал, без ріжниці партійних переконань, для моральної і матеріяльної помочи і опіки над сею школою. І тому в осени завязалося товариство під назвою „Українська Школа в Ню Йорку", а до нього приступили, крім родичів, усі національні товариства нашого міста, котрі надто зобовязалися давати на користь школи певні відсотки від своїх річних доходів. Таким способом забезпечено матеріяльний бік сеї культурної інституції, яка крім того мусить побільшувати свої доходи сезоновими підприємствами, як: концертами, представленнями і пікніками.

Сеї зими устроїла управа школи два вечерки, які заінтересували більші круги наших людий і стягнули до галі Народного Дому таке число малої і великої публики, якого ся галя в попередних роках не бачила. І се був наглядний доказ довіря до сеї школи і рівночасно доказ сього, що наша публика, зглядно її число виросло понад малу салю Народного Дому.

Добірна програма „Вечера св. Николая" складалася з гарних хорових продукцій, виконаних діточим хором під орудою учителя п. О. Стеткевича, — а також з сольових музичних продукцій школярів Української Музичної Консерваторії. Мило вражали декламації поодиноких школярів з усіх кляс. Представленне „Гостина св. Николая", під орудую п. В. Кедровського, виконали малі школярі з видним живим запалом і виученням своїх роль. Взагалі, увесь вечер зробив на присутних як найкраще вражіння, тибільше, що се була лише діточа вечеринка, одинока, що правда, в Ню Йорку. Роздача дарунків для дітей доповнювала свійську атмосферу і закінчила се традиційне свято.

Не менше вдатно випало свято „Ялинка" в вечер третого дня Різдва Христового. Тут управі школи прийшло з підмогою молоде товариство „Українська Жіноча Поміч в Ню Йорку". Се рухливе товариство прояляє свою добродійну діяльність допомогою між иншими і для української школи. З початком падолиста устроїло воно свій баль і весь чистий дохід призначило на школу. Виділ сього товариства занявся придбанням і прибранням самої ялинки та роздачею забавок і солодощів для шкільних дітей. Симпатичному молодому товариству побажати лише успіхів в дальшій його праці і більшого заінтересовання ним з боку нашого громадянства!

Відповідно до свята програму „Ялинки" виповнили колядки і щедрівки, відспівані діточим хором і школярами з шкіл при 43 Вест і Роттґерс улиць.

Вечер розпочався представленням малої діточої песи „Марусина Ялинка", котре дало нагоду школярам виявити свій вроджений талан. Природним інтелігентним виведеннем безпретенсіональної ролі малої Ольги Музики і Парані Баляс міг би був бути вдоволений і найбільше вибагливий фаховець театральний. Таксамо гарно виконав хор фей і ґномів свої пісні в другій части песи. Зпоміж них визначалось коротке гарне сольо учениці Анни Бінас.

Відтак слідували колядки і щедрівки. Милозвучні, рідні мельодії сих пісень, відспіваних діточими голосами, хапали за серце присутних на галі і переносили їх думкою бодай на кілька хвиль в рідні сторони, богаті на невичерпані скарби краси музичної, якої нам завидують далеко щасливійші народи.

Коли приходиться говорити про діточий хор і представлення, то треба се розуміти трохи инакше, як наші люди привикли думати.

Присутні на обох концертах могли безперечно переконатися про се, що виховування в сій школі виходить поза звичайну науку читання і писання в рідній мові та що програма науки має далеко ширші рамки.

Можна без всякої пересади сказати, що рідна школа тут в Америці повинна уміло й фахово плекати також, так сказати, рідну артистичну огладу дітей наших, чого не може їм дати американська школа. Вона повинна викликувати у них замилування до краси і давати їм солідне підготовання до дальшого образовання в музиці, до чого має вроджений дар майже що другий Українець, а котрий можна лекше і успішнійше розвивати тут при кращих обставинах матеріяльних. Така дитина моглаб колись заняти почесне місце в артистичнім світі і принести свому народови славу доброго імени. Колись неодна амбітна дитина амбітних родичів буде вдячна свому учителеви співу за принуку і заохоту.

Видко, що сеї лінії держаться оба учителі пп. Стеткевич і Кедровський, котрі чимало труду і праці посвятили в сьому напрямі. Зачувати, що задумують оснувати постійний діточий театр при школі, котрий давав би малі драматичні куснки і легкі оперетки діточі.

Якщо би се мало здійснитися, то таку думку можна повитати хиба як найприхильнійше.

Присутний.

РУКОПИС ШЕКСПІРА?

Літературні критики та спеціялісти мають новий матеріял для теорії. Якийсь буцім-то далекий нащадок Шекспіра Роджес, заявив, що має цілу низку Шекспірівських рукописів, в яких часто приходить підпис Шекспіра. Одночасно при них найдено бібліотеку Шекспіра, де його прізвище повторюється шестикратно. Ці підписи дали до розсліду спеціялістам та всі вони ставляться до них скептично, а деякі не вірять в їх автентичність. Найцікавійше те, що власник рукописів не хоче їх до цього часу передати вченим для досліду. Дискусія вчених є тому така палка, бо рукописів „справжнього" Шекспіра до цього часу не найдено.

СКІЛЬКІСТЬ СТУДЕНТІВ ТЕОЛЬОГІВ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

Сама Чехословаччина має 4 духовні семинарії, в яких має всього 39 чеських і 86 німецьких питомців. На Моравщині в 3 семинаріях є 96 Чехів і 60 Німців. Словаччина має 6 семинарій з 140 питомцями, між якими є 89 Словаків, 47 Мадярів і 4 Німці. Греко-католицьких семинарій є дві: в Ужгороді та Пряшеві, де є 57 питомців, з чого 6 Словаків, 40 Українців і 1 Москаль. В усій державі на 15 семинарій є всього 479 теольоґів, з чого 133 Чехів, 150 Німців, 96 Словаків, 52 Українців, 47 Мадярів, 1 Москаль.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українці, приходіть до 204 відділу і забезпечіть себе і Вашу рідню в У. Н. Союзі.

Приходіть, не відкладайте, бо ви самі чули і читали, кілько то ріжних випадків було, ріжних хоріб, а скілько самовбийств, кілько плачу і нарікань, а кілько просьб.

Запитайтесь самі себе, чи ви забезпечені на 1926 рік, чи і Вам не прийдеться переживати таке горе.

Скажете: Не знаю. Се правда, ніхто не знає, яка доля його чекає, не може ніхто вгадати свойого щастя, чи нещастя.

Але для Вас щастє се У. Н. Союз і 204 відділ, котрий якраз апелює до Вас: Приходіть, забезпечіть себе і свою рідню в У. Н. Союзі, бо се одинока дійсна українська організація в Америці, що поратує Вас і Ваших діточок. 204 відділ не бавиться в політику, не змушує ходити на збори, одним словом свобода для всіх і поміч, тож спішіть, бо може бути запізно.

Пригадується спеціяльно для нових членів і з переступними листами, що офіс відчинений кождого понеділка і втірка від 7.30 вечір до 9 год. у січовім льокалі 77 St. Marks Place, поміж 1-ою а 2-ою евеню.

І. Хлистун, секр.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЗАМАХ.

В адміністраційній комісії польського сойму дня 17. м. м. прийшов на порядок нарад урядовий законопроєкт під назвою: „Закон в справі такс і урядової мови урядів цивільного стану на землях б. австрійської займанщини".

Сей новий закон, який є характеристичним доповненнем відомих „кресових" законів про „права" української мови в суді, школі, адміністрації, самоврядуванню й нотаріяті, звучить дослівно:

Арт. 1. Метрикальні книги католицького населення обряду римського, грецького і вірменського на землях б. австрійської займанщини будуть ведені в польській мові від хвилі введення в життя цього закона.

Арт. 2. Також метрикальні посвідки та витяги в реєстрах метрикальних книг записаних подій (записаних околічносьці) будуть виставлені в польській мові від хвилі введення в життя цього закона.

Арт. 3. Для ведучих метрикальні книги встановлюється оплату в квоті 2 зол. від кожної посвідки, чи метрикального витягу. Посвідки і витяги, вимагані властями, не підлягають оплаті.

Арт. 4. Виконання отсього закону доручується міністрові внутрішніх справ.

Арт. 5. Отсей закон входить в життя з днем його проголошення.

І знову „малопольський" диктатор Прушинський осягає свою мету. Уряд сліпо виконує домагання „організацій народових". Годиться ще зазначити що референтом цього законопроєкту є д-р Путек, один з лідерів брилівського „Звйонзк-у Хлопск-ого".

Досі адміністраційні власти всю свою енергію звертали на змушенне гр.-кат. духовенства всупереч канонічному послухови вести метрикальні книги в латинській мові. Тепер ще один крок вперед: веденне метрикальних книг в польській мові.

Сей новий благодатний закон покищо ухвалений в адміністраційній комісії. За нашим духовенством, а особливо за його висшою владою лишається ще час і змега боротьби проти сеї бездумної забаганки „організацій народових" і експонентів в уряді і соймі.

СЕЛО НЕҐІВЦІ

Громада хоче будувати український народний дім.

Із села Неґівці прийшло до односельчан в Злучених Державах писмо з прошенням о грошеву допомогу на будову українського народнього дому.

Писмо стверджене підписами і печатками громадською, кооперативною і читальняною. Тільки парохіяльний уряд не підписав, бо по смерти священика ще другого не назначено для громади.

У відозві сказано, що громада не має дому ані на читальню Просвіти, ані на кооперативу, ані на представлення. І тому покищо в тамошньому громадському домі не містяться, а дусяться і громадська канцелярія і школа і читальня і крамниця кооперативи, а представлення мусять грати в стодолах.

Читальня Просвіти гарно розвивається. При ній є драматичний кружок, котрий вже виставив такі штуки: Сватання на Гончарівці, Назар Стодоля, Кара Совісти, Розумний і дурень, Пошились у дурні, Свідки і інші. Драму Назар Стодоля навіть виставив кружок в селі Довгій на запрошенне довжанських громадян.

Таксамо дуже гарно розвивається кооператива, яка істнує всього рік під назвою Господарсько-споживча спілка Згода в Неґівцях. Кооперативу основано з уділами в сумі 260 золотих, а за рік вона мала обороту понад 10,000 золотих.

Кооператива дала громаді дешевий і красший храм і ратує її перед визиском, а тепер хоче створити молочарський відділ для виробу масла, сира і перепродажі молока, але на се треба окремої пивниці.

Тому на все те потрібно окремої рідної хати — народнього дому.

На дім вже є площа, яку подарувала громада. Громадяни хотять віддати даром свою працю, але не мають гроший на робітників фахових і на матеріял, бо село бідне. Одинока надія на братів і сестер односільчан в Злучених Державах і в Канаді і тому до них Неґівчани кличуть і просять о негайну грошеву допомогу, а повстане така палата як американські Українці поставили у сусідній Верхні.

Неґівці — се тепер тверезе село і місцева коршма збанкротувала. Тепер і будинок коршми можнаб купити для кооперативи, якби тільки були готові гроші.

Жертви посилати або на адресу кооперативи Згода в Неґівцях, або на адресу:

Michael Choliy
116 Maple St.,
YONKERS, N. Y.

ПОЗІР! МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Торжественне отворення Українського Дому Просвіти в Міннеаполіс на Сомер і Джексон ул. відбудеться дня 24 січня 1926 р.

ЗІ СЛІДУЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ:

1. Точно о годині 4.30 похід з церковної галі University Ave., до Укр. Дому Просвіти на Соммер і Джексон ул.
2. О годині 5-ій посвячення дому при участи 3-ох укр. священиків і місцевого українського хору.
3. По посвяченню спільна вечера (приняттє).
4. Промови українських і американських бесідників.
5. Концерт заходом місцевого укр. хору під проводом дяко-учителя Н. Кота.
6. Від години 8-ої до пізної ночи забава з танцями.

Всіх Українців міста Міннеаполіс і околиці запрошує

Комітет Укр. Д. Пр.

ЦІНА ВСТУПУ:

1. Вступ на само торжество посвячення вільний.
2. Вступ по посвяченню на спільну вечеру (т. є приняттє) на концерт і на танець $1.00.
3. Вступ на сам танець від години 8-ої вечер $0.35 ц. 13—14

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Беручи на себе ініціятиву створення національного хору в Ню Йорку „Український Народний Дім" просить всіх, хто цікавиться і любить український національний спів та хоче взяти участь в хорі, голоситися до галі ч. 4. Укр. Нар. Дому кождого вівтірка і четверга від 8-ої до 10-ої вечером.

„Український Народний Дім" закликає всіх своїх членів, голов національних товариств, їх членів, батьків та материй помогти своїм впливом створенню в Ню Йорку так важної для національної справи організації, як „Український Національний Хор".

Щоби поставити творення „Українського Національного Хору" на практичний ґрунт і дати йому відповідно художний напрямок „Укр. Нар. Дім" на власні кошта запросив до організації і провадження хору славного артиста, оперового співака і диріґента п. Николу Карлаша.

3,5,8,10,4,6 Заряд „Українського Народнього Дому".

НАЙБІЛЬШЕ ВМИРАЄ НА СЕРЦЕВУ НЕДУГУ І НА РАКА.

Оттава. — На серцеву недугу і на рака, як виказує домініяльна статистика з червня, 1925 р. умерло в Канаді (не включаючи Квебеку) найбільше людий. З поміж 4,897 осіб, які вмерли на ріжні недуги, вмерло: — 573 на серцеву недугу, а 468 на рака. На ствердження жил померло більше людий, як на сухоти. Померло: — 286 на ствердення жил, 284 на сухоти, 317 на запалення легких, 107 на інфлюенцу, 166 на вибух крови, 213 на запалення нирок, а 134 доживши пізного віку.

На полові заразливі недуги вмерло в червні, м. р. 70 осіб. Трамваї, автомобілі і залізниці убили 76 осіб. На запалення сліпої кишки вмерло 81.

Взагалі в Канаді вмирає понад пять тисяч осіб кожного місяця, або понад 60 тисяч річно. Досить поважне число людий відходить від нас у безповоротну подорож. Однак таж сама домініяльна статистика виказує, що в червні, м. р. народилось було 12,396 дітий, (Квебек тут не є включений).

Пересічно родиться в Канаді 13 до 15 тисяч дітий кожного місяця або 156 до 180 тисяч річно. Смертности у відношенню до народин становлять отже малий процент.

СУЧАСНА ПОЛЬЩА.

Кілька статистичних даних.

Населення Польщі зростає у відворотній пропорції до зросту варстатів праці, а тим самим спроможности життя і прожитку. Населення сучасної Польщі, яке на основі переписy з 30. вересня 1921 виносило 27,-177 тис., на 1. січня 1925 виносило вже 27,896 тис. На зріст населення складається природний приріст і реемиґрація.

Річний природний приріст для Польщі виносить 1.5 проц. Перевищує його тільки Голяндія (1.6 проц.), а всі инші держави мають менший приріст, а найменший Франція (0.06 проц.).

Реемиґрація є перехідним явищем. Йде вона двома шляхами: з Америки і СРСР. В р. 1920 вернуло з Америки 70.000 реемиґрантів, в 1921 78.000, а опісля той рух значно припинився, а навіть розпочався відворотний рух: повороту до Америки. І так в р. 1922 вернуло до Америки 11.116 осіб, а в р. 1923 — 6.693 осіб. Кілько між реемиґрантами було Поляків, а кілко осіб иншої національности, статистика не подає. Товчком до реемиґрації була туга за рідним краєм та бажання уладитися на рідній землі, маючи деякий зароблений гріш. Одначе тут стрінуло їх важке розчарування. Страшні умови праці, національна й політична боротьба та фінансові відносини звели реемиґрантів на жебраків. Всі їхні ощадности пропали в польськім валютово-фінансовім хаосі. Тому — хто тільки міг — втікати назад за океан. Тепер у всіх польсько-американських орґанах преси включно з вшехпольськими, не говорячи вже про орґани українські, білоруські й жидівські, лунають кличі перестороги перед реемиґрацією. Польсько-американські орґани твердять, що сучасна Польща не має ніякої будучности, та що кожний реемиґрант іде на неминучу заглагу.

Підчас коли реемиґрація з Америки не осягнула 200 тисяч, то поважнійше представляється поворот з СРСР. На протязі пяти літ вернуло з СРСР. 1,216.-409 осіб, в тім Поляків 36.5 проц., Білорусинів 39.5 проц. Українців 10 проц., Москалів 9.8 проц., Жидів 2.7 проц. Виходить з того, що з воєнної еміґрації на схід вернуло тільки 122 тис. Українців. Очевидно ця цифра є грубо невірна. Знаємо, що російське командування виселило в часі світової війни більшу половину української Холмщини, половину Полісся і третину Волині. Ясно супроти того, що українська реемиґрація з СРСР. не може обмежитися навіть цифрою 300 тис. Без сумніву, що з опортуністичних оглядів українські реемиґранти з СРСР., особливо Холмщини подавали польську національність, щоби тільки вирватися з граничних таборів і по літах відсутности дістатися до рідних хат, вже окупованих Поляками.

Густота населення в Польщі виносить 70.3 жителів на 1. кв. км. У відношенню до густоти заселення Польща займає 12-те місце в Европі. Щодо густоти, то перше місце в Европі займає Бельґія (254 жит. на 1. кв. км.), опісля Голяндія (202.6), Анґлія (185.8), Німеччина (144.9), Італія (125.4), Чехословаччина (95.7), Шайцарія (94), Мадярщина (85.2), Данія (76.2), Австрія (76) і Франція (71.1). Всі инші держави (Туреччина, Портуґалія, Румунія, Ірляндія, Югославія, Болгарія, Литва, Еспанія, Греція, Альбанія, Латвія, Естонія, Европ. Росія, Швеція, Фінляндія і Норвеґія) мають слабше заселення від Польщі. Годиться зазначити, що густота населення України виносить 65 жит. на 1 кв. км., отже мало що уступає Польщі.

Найбільша густота населення в Польщі припадає на Гор. Шлеськ. — 306, Теш. Шлеськ — 144, лодзьке воєвідство — 118, краківське воєв. — 114, львівське воєв. — 109, келецьке воєв. — 99, Виленщина — 98, тернопільське воєв. — 88, познанське воєв. — 74, станиславівське воєв. — 73, варшавське воєв. (без Варшави) — 72, люблинське — 67, поморське — 57, волинське — 48, білостоцьке — 40, новогородське — 35 і поліське — 20.

В деяких околицях, в промислових округах і в цілій Галичині вже тепер істнує сильне перенаселення при слабо розвиненім промислі і рільництві. Польща має біля 2 міл. гектарів неужитків, а польський уряд досі нічого не зробив, щоби їх перемінити у варстати праці для голодуючого і безробітного населення. В Галичині маємо незвичайно сильне скупчення населення при одночасній відсутности промислу. Бо коли 306 жит. на 1 кв. км. на шлеськім чи 118 в лодзькім воєвідстві працює в промислі, то 109 у воєв. львівським чи 88 в тернопільським або 73 в станиславівськім при відсутности промислу і при істнуванні величезної маси малоземельних і карловатих господарств важко найти працю і населення Галичини є просто засуджене на неминучу і постійну голодівку.

Коли порівняти густоту заселення, загальне число населення, природний приріст, важке положення промислу і хліборобства, катастрофальну фінансову ситуацію в Польщі, — то ясно, що тут треба великих і освічених людий, які могли би найти вихід з важкого становища. Тимчасом як свідчить „Річник статистики Річипосполитої Польської" на р. 1924, сучасна Польща має у великій більшости зовсім неосвічену, просто неґрамотну адміністрацію, яка є паном і володарем населення. Багато польських державних функціонарів не лише не мають спеціяльної, фахової освіти, але навіть середньої школи. І так в адміністрації є загалом 23.604 функціонарів з 4-тою клясою сер. школи, 17.246 з елементарною освітою, а 3.256 з домашньою або невідомою освітою. З того в центральних урядах є 390 урядовців з 4-тою клясою середньої школи, 60 з елем. осв. і 201 з невідою (себ-то жадною); навіть між воєводами і старостами є 4-ох з 4-тою клясою сер. школи, 2 з елем. освітою і 3 з невідомою освітою. Справедливість послугується 1,591 урядовцями з 4-тою кл. сер. школи (в тім 8 директ. урядів), 3.889 з елемент. освітою (2 дир. урядів) і 728 з невідомою освітою (1 дир. урядів). В скарбовости є 4.086 урядовців з 4-тою клясою сер. школи (в тім 722 начальників і референтів), 5.933 з елем. освітою (759 нач. і референтів) і 465 з невідомою освітою (72 нач. і референтів). В освіті (адміністрації) працює 428 з 4-тою кл. сер. школи (в тім 42 нач. і референтів), 331 з елем. освітою (5 нач. і референтів) і 85 з невідомою освітою (9 нач. і реф.). В охороні праці маємо в тім самім порядку (4-та кляса сер. школи, елем. освіта і „домове викшталцене") такі цифри: 119, 269, 34; в міністерстві промислу і торговлі: 113, 114 і 13; в мін. публичних робіт: 342, 229 і 26; в дипльоматії: 115, 115 і 15; вищі функціонарі поліції: 142, 205, 11; в освіті (в школах): 13,548, 2.574 і 1.127, а навіть суддів, які мусять мати приписані законом кваліфікації, себ-то університетські студії, маємо в Польщі 69 з 4-тою кл. сер. школи, 35 з елюмент. освітою і 68 з „домовем викшталценем".

Подані цифри є хіба досить характеристичні, щоби виробити собі поняття про сучасну Польщу.

(Діло).

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" поміститиі, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився (хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Ценівський.

(10)

— Ти був при цьому?

— Був, пане рітмайстер.

— Якжеж то було, оповідай скоро.

— Пане рітмайстер, усьому винен той страшний опришок, що то не знаю, яким чудом не згинув на палі, а й на нашу біду дістався тут, той Трохим ватажок...

— Чи і він утік? — викликнув вельми неспокійно Фоґельвандер.

— Ні, він драб остався, і добре йому...

— Отже Трохим є! — відітхнув Фоґельвандер.

— Є, пане рітмайстер, у рові на шанцях, неживий, дістав кулею в лоб із мого мушкета.

Фоґельвандер задріжав увесь на цю новину, що наче грім поразила його.

Хвилину не міг видобути слівця зі себе.

— Прокляття! — викликнув крізь затиснені уста. — Все страчене!... Дурню поганий — додав із гнівом до підофіцира — як ти смів стріляти!

— Пане рітмайстер — оправдувався з переляком капраль — я зробив лише по приписам. Нам дали такий приказ... Бони були би нас усіх поубивали!

Фоґельвандер мовчав в остовпінню, не чув навіть капралевих слів.

— Так було, пане рітмайстер — оповідав дальше. — Той драб ватажок був у льоху, в цекгавзі, окремо під подвійною сторожею. Там посадити його приказало Порвишови начальство. Порвиш змилосердився над Гайдамакою, бо дуже просився в нього. Благав, щоби пустив його на роботу, щоби сонічко боже міг оглядати. Порвиш казав випровадити його. Ватажок возив груз, а Гайдамаки вбивали палі. Нараз ватажок скрикнув. То, видно, був умовлений знак до бунту. Гайдамаки кинулись на жовнірів. Один із Гайдамаків ударив Порвиша рискалем ззаду по голові. Порвиш упав на землю, а тут усі Гайдамаки з колами на нас, хотіли видістатися з шанців... Я приказав стріляти і сам стрілив до головного бунтівника тай от... пане рітмайстер, як сталася ця пригода.

VI.

Віджив.

Фоґельвандер не чув навіть оповідання переляканого підофіцира. Вістка про таку несподівану пригоду, яка приключилася в цілій тій справі, зробила на ньому таке глибоке враження, що сів махінально в вартівні, мовчав наче в остовпінню. Вся угода з Шахіном зірвана сліпим цим припадком чи з волі Всевишнього. Таємна історія переривалася а не кінчилася, оставалась без епільоґа. Загадка мала пійти до гробу разом із застріленим ватажком. Ця гарна нещаслива невільниця, котрої постать стояла безупинно перед очима молодого офіцира, мала статися дійсно сонним явищем, примарою...

Підофіцир стояв увесь час випрямившись, неповорушно, в службовій поставі і глядів затривоженими очима на задуманого офіцира. Нараз увійшов жовнір із шпиталю і, кликнувши капраля по імені, вручив йому великий, зложений папір.

— Для кого то? — спитав тихцем капраль і поступився з післанцем на бік, начеб боявся пробудити з задуми рітмайстра і спровадити на себе новий вибух гніву.

— Для вас, від хорого вахмайстра, того, що ви його вчера принесли до шпиталю — відповів післанець — просив мене на чому світ стоїть, щоби я вам зараз відніс це письмо і віддав до власних рук.

Підофіцир узяв лист, але не хотів читати при офіцирові і старався всунути папір за пазуху. Та в цю саме хвилю очуняв Фоґельвандер і зір його впав на папір.

— Що то? — спитав.

Капраль змішався, зімняв папір у руці і сказав:

— Ще не знаю, пане рітмайстер! Ось цей чоловік приніс мені це письмо. Каже, що то зі шпиталю від Порвиша.

— Покажи! — приказав Фоґельвандер і схопив нетерпляче за папір.

Побачив велике, неґарне письмо, видно що походило зпід тяжкої і невправної руки. Букви були по части писані друком, одна другу потручувала, а всі заточувалися кривою лінією. Фоґельвандер читав цікаво. В листі Порвиш звідомляв, що ще не вмер, що фельчер Бамбер говорив, що ще не бачив такого твердого черепа, коли не тріс і держиться. Вже сьогодня хотів би втечи Бамберови, але ще в голові так шумить і болить і дзвонить, наче барабан. Дальше Порвиш просив капраля, щоби взяв двох жовнірів і поставив варту над трупом Гайдамаки-ватажка, що лежить на шанцях. Хай ніхто не приступить там, а вже найліпше хай поставить його на гавптвахті, щоби де не затратився.. Бо він приобіцяв це рітмайстрові Фоґельвандрові. Колиж би вже закопали, то хай відітне голову, щоби рітмайстер знав, що Гайдамака не втік.

Фоґельвандер як перечитав цей лист, не міг здержатися від усміху.

— Добряга, вірний Порвиш! — сказав сам до себе. А потім звернувся до капраля й додав:

— То лист до тебе, але не треба вже цього всего, про що тебе просить вахмайстер. Підду я сам відвідати його в шпиталі.

Вартівня була на ратуши. Фоґельвандер бажав зараз відвідати Порвиша, бо любив його дуже. Пійшов Руською вулицею до шпиталю. Минув Босацьку браму, яка замикала цю вулицю і вийшов на вали.

Щойно зачало світати. Сіра нічна мряка ломилася ще з рожевим блеском ранішньої зірниці, сонце не показалося ще на сході. Спокій і майже нічна тишина царила всюди, тут і там лише чути було самітній крок жовніра на сторожі.

Фоґельвандер дійшов до цієї части шанців, що творила фортифікаційний узол при кармелітському костелі. Хотів звернути на Личаківське передмістя, де був військовий шпиталь, коли нечайно почув один стріл, за хвилю другий...

Вистріли ці перервали голосним відгомоном тишину перед брамою і відбилися кілька разів відгомоном об костел і об недалекий міський цекгавз. Тяжко було відразу означити місце, де стріли впали.

Фоґельвандер задержався зараз після першого вистрілу. Хотів переконатися відкіля впав. Другий вистріл зорієнтував його зовсім. Стріляли на східній части кармелітських шанців.

Фоґельвандер поспішив туди і небаром побачив на шанцях двох жовнірів, а двох инших у глибині рова. Офіцир підійшов туди. То були жовніри з пішої ґвардії. Сі два, що були на горі, розмовляли з товаришами, котрі з ліхтаркою в руці робили щось у рові твердині. Фоґельвандер почув таку розмову:

— Вже всі? — питалися з гори.

— Мабуть ні — відповіли з рова — ще один кидався і стогнав.

— Жиє?

— Жиє!

Фоґельвандер почув у цій хвилі знову придавлений зойк.

— Добий його! — відізвалися з гори.

В цюж мить офіцир прискочив до жовнірів, що стояли на горі і викликнув голосно:

— Гей! що тут таке? Не стріляти! Що тут робите? До кого стріляєте? — спитав заглядаючи до рова.

— Пане рітмайстер — відповів підофіцир Фоґельвандрови — добиваємо тут Гайдамаків!

— Якто добиваєте? Хто вам приказав?

— Вчера в ночі, пане рітмайстер — звідомляв підофіцир дальше — тут був бунт і драґони стріляли до бранців. Згинуло їх кілька і тимчасом скинено їх до рова, потім тіла закопається. Не всі були вбиті на смерть; трьох було лише тяжко ранених. Стогнало то страшно в рові цілісеньку ніч, тому пан комендант окопів казав скоротити їм муки і добити. Двох ми вже застрілили, ще лише один мучиться там.

Фоґельвандер раз іще крикнув на жовнірів, що були в рові, щоби не важилися добивати ранених і зіскочив зараз сам до них. Побачив перед собою більше трупів покровавлених, зі слідами смертельних ран на головах і грудях. Пять Гайдамаків лежало вже мертвих, шестий стогнав проймаюче і слабим голосом старався щось говорити.

— Ані мені торкнутися того, хто ще жиє! — викликнув приказуючо.

Два жовніри опустили до землі мушкети. Фоґельвандер відібрав ліхтарку жовнірови і нахилився до раненого, котрий зойком давав іще ознаки життя. Світло впало на викривлене страшним болем лице. Зпід буйного волосся Гайдамаки спливала кров. Фоґельвандер нахилився ще більше і приблизив ліхтарку.

Ранений застогнав проймаюче, отворив очі, що з під густих, корчастих брів замигали горячковим огнем, наче іскри на темному, вигорілому вже огнищі. Добув, видно, останні сили, й промовив слабим, але проймаючим до глибини голосом:

— Даруйте мені, пожалійте! Не добивайте мене, так як тамтих!

Фоґельвандер із глибоким схвилюванням глядів на лице нещасливого, і нараз сказав:

— Трохим, ватажок!

Ранений глянув розгорілим від горячки зором на офіцира і знову почав благати слабим голосом:

— На Христа Спаса, на Божу Матір дайте мені жити!... Оставте мене тут, хай сам згину спокійно... Ах, коби ви тут покликали священика!

— Вспокійся, Трохиме — сказав Фоґельвандер лагідно — вспокійся, ніхто вже не відбере тобі життя!

— Що вам моє життя, коли житиму! — стогнав усе слабшим голосом Трохим — дайте мені вмерти спокійно... от згину як пес... на це мене й мати породила! Але хай ще бодай Богу помолюся...

І з уст раненого добулися слова молитви...

Фоґельвандер вискочив знову на беріг шанця.

— Підофіцир! — кликнув

(Дальше буде).

ДОПИСІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Про народне свято в громаді.

Дня 1-го падолиста м. р. зараз по Службі Божій місцевий священик відправив поминальне богослужение за поляглих борців Укр. Гал. Армії. Пополудні о 3-тій годині на церковній галі, гарно прибраній сестрицтвом, відбулось віче і діточий музикальний концерт.

Свято отворив гром. Іван Затонський. Пояснив ціль свята і пригадав ті радісні для усіх Українців хвилі, коли то ранком 1-го падолиста, 1918, в городі князя Льва повівав на ратуши синьо-жовтий прапор. Відтак покликав на почесне місце бувших жовнірів Укр. Гал. Армії, однак на галі був присутний тільки один О. Заходник (а є їх у нас трох) і о. Гліба Верховського яко почесного члена комітету сього свята. Після сього попросив гостий віддати честь поляглим борцям, при звуках Української Банди, котра відограла поминальний марш. Всі вислухали стоячи.

Для перепровадження сього свята покликав гром. І. Затонський гром. Дмитра Риміннника. Д. Римінник, занявши місце, покликав на секретарів Ігнатія Кушніра і Ігнатія Тепера. Д. Римінник перейшов в коротці теперішне положення на усіх українських землях.

Відтак слідував сценічний образ. Банда заграла Ще не вмерла Україна. Із могили встає Україна; розриває кайдани, а синьо-жовтий пропор підносить вгору, (гарно убрана в українському строю панна К. Козак). На галі грімкі оплески.

Опісля одногодинну промову виголосив гр. Стефан Леміщка. Перейшов геройські змагання Гал. Армії від повстання Зах. Української Республики аж до переходу її за Збруч, заявляючи, що усі ті політичні вязні се ніхто інший тільки бувші жовніри і урядовці Зах. Укр. Републики. Ляхи хочуть, казав, до тла знищити усіх. Про се свідчать їх знущання аж до смерти, як приміром замордовання бл. п. Ольги Бесарабової, а тепер смертельне побиття інж. Мельника, Зиблікевича і других. Поживу дають лиху, що і собака не їла би; буває, що рідні не пускають, аби помогла своїм, або що рідня сама бідна і помогти не може, отже сей обовязок повинні сповнити ми і облекщити гірке положення тим, котрим милійша смерть ніж неволя. Наприкінці заявив: Нехай Ляхи уживають своїх чортівських штук, сим вони не осягнуть своеї цїли, бо хвиля та недалека, в котрій ми злучимо всі наші землі в одну Соборну Независиму Українську Державу. Д. Римінник зарядив збірку на політичних вязнів. Збіркою занялись: пані Роз. Вецал, К. Чагарин, Ан. Процишин і Зоф. Джаман; п.п. Анд. Швець, Я. Шаравара, В. Бурак і В. Кучерявка. Зібрано $89.69. Жертвували: по 2 дол.: о. Г. Верховський, М. Бардачевський, С. Бардачевський; по 1.50: Я. Шаравара, П. Заяць; по 1 дол.: М. Кінаш, А. Глядик, В. Липський, К. Підгородецька, А. Сороката, В. Бурак, Н. Вецал, Ігн. Тепер, Д. Римінник Ігн. Кушнір, О. Заходник, К. Козак, П. Шкробяк, А. Швець, Я. Процишин, П. Зарівний, А. Джаман, А. Галас, О. Червінський, М. Ковернюк, П. Куцярський, І. Старик, М. Пасечняк, К. Чагарин, С. Гурбиль, А. Янишин, Н. Лотоцький, М. Чагарин, Н. Богданович, М. Барилюк, І. Камфоняк, Й. Джаман, Ю. Кушнір, С. Леміщка, І. Рапко, І. Затонський, І. Назарик, В. Кучирявка, В. Пророчок, Й. Чагарин; по 75 ц.: С. Сагайдак, Р. Вецал, П. Сулима, І. Паньків; по 50 цнт.: П. Руманович, Н. Савка, І. Околіта, Гр. Кучир, Ю. Курило, М. Заплітний, К. Косик, А. Харук, П. Стойка, Ан. Джаман, Городиський, М. Литвин, М. Леміщка, Рибак (ст.), А. Затонська, Вар. Риміник, Ан. Борачок, М. Проборівський, І. Гуцал, С. Бровчук, Т. Сусла, П. Гарматюк, К. Альбрихт, М. Каліфоняк, І. Познанський, П. Куцюба Н. Іщенько, Ан. Слободзян, В. Козак, Нат. Камфоняк, А. Комар, М. Рибак (мол.), П. Шевчук, П. Усьцяк, Кс. Козак, М. Сагайдак, Т. Куцярська, В. Череватий, Г. Гайковий, Олекса, Литвинець; жерт. по 30 ц.: Юс. Музика, Й. Герман, Й. Кукуриляк; жерт. по 25 ц.: І Пригода, Ан. Кінаш, О. Колісник, Н. Городиський, Т. Кучир, Ф. Цірка, Д. Лукиник, С. Рогожин, Й. Ірза, Й. Герман, Й. Виспянський, І. Пурич, П. Ґаврада, Кришталович, А. Королишин, А. Процишин, Ю. Самборський, М. Баворовський, п. Городиська, Й. Ґалушка, Т. Лаба, М. Балюк, Юл. Басан, Варв. Бардачевська, П. Риміник, В. Костів, Ст. Виспянський, М. Ґніт, Н. Куцюба, Юст. Самборська, М. Назарик, К. Лаба, Анас. Сулима; дрібними жертвами зібрано $1.30. А до того п. Л. Самборський, з розпродажі укр. карток зібрав $3.50 і всі гроші віддав на ту саму ціль. А всі загально зібрані гроші віддано до місцевого Укр. Зап. Комітету, для вислання на повисше згадану ціль.

Підчас збірки приграла Банда українські пісні. Відтак деклямували дівчатка: Ан. Басан, Ф. Строцька, М. Сулима і Ан. Кінаш. Хор діточий відспівав пять пісень. Дальше мужеський хор музикантів відспівав: Ревуть, стогнуть: С. Леміщка відспівала Україно моя рідна; п. Яків Процишин відспівав Ой там при долині; Банда відіграла Реве та стогне. При звуках музики Гей там на горі Січ іде вмаширували діти другий раз на сцену і відспівали під проводом учителя п. Павла Шкрабяка: Україно моя рідна, Де Дніпро наш, Май контрІ і Ще не вмерла Україна. Усі зі своїх завдань вивязались добре, найбільше враження зробили школярки, за що одержали многократні оплески. П. Дмитро Римінник проголосив збірку і подякував за численну участь в святі; особливу подяку зложив діточкам, українській Банді і сестрицтву Неп. Зачатія за прикрашенне галі. При звуках укр. Банди гості опускали галю з враженнем, котре останеться довго у памяти всіх.

І. Кушнір,
І. Тепер.

ІЗ НАРОДНЬОЇ ПОЕЗІЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

(Докінчення).

—o—

Був автор на галицькому фронті. А потім

I край угорський я перейшов
I на румунський фронт аж зайшов,
I прилучилось терпіти голод,
А нераз горяч і нераз холод.
Війна шаліла як буря на мори,
Зайшов вкінці я в Тирольські гори,
Заліз в штелюнок як лис в нору,
I все думав я, що там умру...
Не так ся стало, як я думав,
Як прийшов ворог, всіх нас забрав.
„Fara avanti!" над головов скричав,
А кождий з нас тихо, мовчав.

Докладніще описує в иньшій „думі военній" як то він із товаришами попався в полон.

Бо я ще був у штелюнку
До четверга рано,
А ворог вже був по заду
В місті Калїяно.
Без жадної офензиви,
Без жадного бою,
Покидали ми на розказ
Австріяцьку зброю.
Офіцири нам казали:
„Завішення зброї!"
А Таляни нас забрали
До неволі свої.
Ще ми добре не вірили,
Що в неволю підем,
Як завішення є зброї,
До дому поїдем.

Та завелися. Їх під багнетом погнали аж до Верони.

Пригнали нас до Верони
I все під байнетом,
Запровадили до лягру,
Обснували дротом.
I з кождого націоналу
Групу ізробили
I нас також Українців
В партію злучили.
Поділили всіх на ґрупи:
Чехів і Словаків
I Мадярів і Ромунів,
Німців і Поляків.
Ми націонал Українці
Теж ся відділили
I для себе в осібности
Лягер ізробили.

Цікаве тут одно:

А жидівський націонал,
Що робити мали,
Не малися де подіти,
Вкраїнцями стали.

Дорікає офіцирам, буцім то вони запродали їх в Італію зносити трупів. Така видно чутка йшла між полоненими.

Голі, босі і голодні
По горах блукають,
Своїх братів товаришів
Кісточки збирають,
Позбирали, позносили
До одной могили,
А на хрестах написали,
Де життє скінчили.
У Вероні на тім лягру
Там біди зазнали,
Кохлю зупи рижової
Раз на добу дали.
Зупа тая несолена,
Не мож її пити,
Хліб бохончик на шість мужа,
Не було чим жити.
На около нас і варту
Гостру розкладали,
Котрий ступить на три кроки,
То за ним стріляли.
I кількох з нас постріляли,
Кількох поранили,
Хоч перебув штурми, битви,
То в неволи вбили.

По двох місяцях неволі надійшли Різдвяні свята.

Іза гори Монте Ґроно
Зимний вітер дує,
Безнастанно дощик паде
I голод панує.
Нещасливі у неволі
Нам Різдвяні свята
Край гори в Романо Аґето
З цельти наша хата.
Ой, сумно ми в Святий Вечір
Заколядували,
На вечерю замість куті
Овес споживали...
На Рождество на Христове
Сумно дзвони дзвонять,
Десь там рідні в нашім домі
Гіркі сльози ронять.

I згадує полонений, як там десь дома споминають його діти, свойого батька, що про нього не знають чи він жие, чи погиб. I полонений просить

Пришліть діти хоч до мене
Малим пташком вісти,
Чи гірко там бідуєте,
Чи хочете їсти?
Не одная сльоза, діти,
За вами пролята, —
Як споглягну но на другі
Бідні сиротята.

Надійшла весна і журиться бідний полонений

Хто їм поле пооре
I хто їм посїе,
Болить в мене головонька
Серденько мліе.
Хто там буде наші ниви
Сіяти, орати,
О, змилуйся, милий Боже
I Пречиста Мати.

Великдень!

На Великдень встав я рано
Зі сну пробудився,
Пригадав я, що за день це,
Слезами облився.
На Великдень в чужім краю
Дзвони задзвонили,
Ми ся тяжко дрібненькими
Слезами обмили.

I згадує полонений, що таксамо десь і на родині невесело святкують Великдень...

Так минула зима, минула весна й літо прийшло, а їх не пускають із полону.

Наступило Боже літо
А ми у неволи,
Хто там поле обробляє,
Нещаслива доле.

Може хтось найдеться, що поможе?

Прийшли й Зелені Свята — вже осьмий місяць минає в чужині в неволі й тужить, журиться бідний полонений.

Мати моя старенькая
Тосьте ся діждали,
Та не для вас виростав я,
Тілько для держави.

Він неначе розмовляє з мамою й просить, щоби доглядала його дітей, а своїх унуків та потішала їх. I звертається він із молитвою до Пречистої Діви:

О, Пречиста Діво Мати,
Пресвята Маріє,
З горем серця удаюся,
Серце мені мліє.
Опікунко, мати наша
I Бога Живого,
Прийми мене під опіку
Жовняра старого.
До ніг твоїх припадаю
I стопи цілую,
Все тя буду вихваляти
Молитвою свою.
Чужа земля сумнішая
Як своя рідненька,
В чужій землі смерть тяжкая,
А в своїй легенька.
Допоможи, милий Боже
I Пречиста Мати,
Де родився і де виріс,
Радби там вмирати.
Щоби іще перед смертю
Тілько заслужити,
Щоб на свою рідну землю
Ногою ступити.
Встань за нами Мати Божа
Та до сина Свого,
Щоб ми могли повернути
До краю рідного.
О, Ісусе, Сине Божий,
Дайся ублагати,
Щоб з неволі до родини,
Могли ми вертати.

На Італійців поет не нарікає

Таліяне добрі люде,
Добре булоб жити,
Щоб но вміли ми із ними
Ся розговорити.
Австрійськії приложоні
Як би тут власть мали,
То ми давно в сирій землі
Булиб спочивали.

На десятому місяці неволі дістав він першу вістку від жінки.

В Бога-м щаслив, а на серци
Весела година,
Що здорова люба рідня
В краю вся родина.

Жаль йому, що братів син, як довідався з листа, погиб та тішить його це, що він згинув у бою за волю рідної країни.

За Вітчину молоденький
Стратив життя в страшний бій,
Прийми, Боже, його душу
Та на вічний супокій.

Два місяці ждали в Рижало транспорту, вже рік доходить у неволі та годі діждатися. Та нема в краю спокою й їх не пускають.

Доносять нам сумні вісти,
Аж на серци вється,
Що на сході Україна
З ворогами бється...
Ллється кровця річеньками
У рідній країні,
Зайшов ворог та рабує
В східній Галичині.

Італійці оповістили, що вороги з Галичини вже уступили й полонені вернуть у рідний край.

Ту веселу вістку чуєм
В Бога ласка наша,
„Tuti, tuti Ukraina
A via na casa!"
Документи нам списали
В Інсбрук до границі,
За два-три дні ми будемо
На рідній землиці.

Та замість до Інсбрука повезли їх до Верони.

Ой прийшли ми до Верони
В лихую годину,
Дають їсти нам як псам тим
Тільки раз на днину...
I Бог знає в тій неволи
Доки ще терпіти,
Дві консерві на пять мужа
Мусим ся ділити.
Пів бохонця дають хліба,
Кохлю макарони,
Отож тепер біда крайна,
Най Господь борони.

Ще можнаб і тим вижити, та свої окрадали каву, рукор і макаран. Тоді полонені зробили над ними самосуд і покидали їх у ріку. Аж Італійці їх виратували. Тепер нагляд у таборі Італійці загострили. Описує дальше автор звичаї, що там у неділю дзвонять у всі дзвони як у нас на Вкраїні.

Що неділі й свята дзвонять
В ночі й цілу днину,
Так як то в нас на Великдень
В веселу годину
В рідним краю, як згадаю,
Тужу тай сумую;
Бо вже в своїм рідним краю
Тих дзвонів не чую.
На чужині красно дзвонять
У великі дзвони,
З наших дзвонів поробили
Тяжкії канони.
На канони наші дзвони
Красні поздимали,
Тай канони наші славні
Вороги забрали.
Стратили ми ті канони,
Славу свої сили,
А самі ся у тяженькій
Неволі впинили.
Воювали ми пять років,
Не знали за кого,
Тай ще трудно повернути
До краю рідного.
Не знали ми за що пять літ
Кровцю проливали,
За ту славу і заплату
В неволю нас дали.
Дослужились ми заплату
Неволю в чужині,
А родина, наші діти
Мають в Галичині.
Всі народи вільні права
Свободу здобули,
А нас бідних Українців
В неволю замкнули.

Аж 8. жовтня сказали полоненим, щоби вертали полонені на чотири шляхи: до Галичини, до Румунії, до Колчакової Росії та до Петлюри. Та вскорі прийшла вістка, що Галичину обступили Поляки всю.

Той думає, як вернути
До рідного краю,
До ворогів, кождий каже,
Охоти не маю.

Та небаром знов прийшли вісти, що вороги мають уступити з Галичини. I приходять полоненому рефлексії, за що він воював.

Та Австрія всі народи
До війни забрала,
Вільне право і свободу
Нікому не дала...
Тай за дармо ми Австрію
Пять літ боронили,
В італійських горах-скалах
Свою кров пролили...
Всі народи своїх борців
З неволі добули
Тільки за нас кУраїнців
Чогось позабули.
Тільки но ми Українці
З заду позістали,
За ту славу, що ми пять літ
Вірно воювали,
Вже вороги, що хтять роблять,
Бо вони на волі,
Нас нещасних на чужині
Тримають в неволи.
Тай почали з Українов
Вороги ся бити,
Щоби Східну Галичину
Для себе вхопити.
Тай уряди свої власні
Щоби заложити,
А нам бідним Українцям
У ярмі ходити.

Та поет не тратить віри в перемогу правди.

Тримають нас у неволи,
Що нема й ратунку,
Але прийде та година
Правди обрахунку.
Упімнуться мертві з гробу,
Гетьмани з могили,
За криваві слези Неньки,
Любої Вкраїни.
Прийде хвиля справедлива
Нашої слави сила,
Де є свідком на Вкраїні
Тараса могила.
Мати наша усміхнеться
I сестра рідненька,
Що сповняться ясні мрії
Тараса Шевченка —

Оттак перейшов я важніші вірші одного й другого письменника селянина. Бачимо в Онуфрика й більше поезії й думки більш загально-народні. Це може тому, що останній дістався в полон уже з розпадом Австрії, коли вже військо цікавилося більше громадянськими й народніми справами. (Тепер противно, Гринчишин бере більшу участь у просвітній і політичній діяльности Рогатинщини). Мож бути, що й кращих, свідоміщих товаришів полону мав Онуфрик від Гринчишина — яких цікавили не тільки справи власні, але й загально народні.

В кожнім разі одні й другі поезії се малий причинок у скарбницю народньої поезії останнього военного лихоліття. Колиб наші інтелігенти в старім краю, що тепер так бокують від народнього життя, зайнялися бодай вишукуванням та оповіщуванням творів селян-письменників, то вже цим одним зробилиби чималу прислугу для нашої народньої справи. Можеб і тут в Америці взявся хто в вільних хвилях питати за споминами та віршами военними, в цих Українців, що перебули війну й уже по війні виїхали до Америки?

А. Лотоцький.

Тарас Шевченко.

ОДЯГИ ДІБРОВИ.

Ой діброво, темний гаю!
Тебе одягає
Тричі на рік... Богатого
Собі батька маєш!

Раз укриє тебе рясно
Зеленим покровом, —
Аж сам собі дивується
На свою діброву,

Надивившись на доненьку
Любу, молодую,
Візьме її тай огорне
В ризу золотую.

I сповиє дорогою
Білою габою,
Тай спать ляже, втомившися
Турбою такою.

О. Олесь.

СОНЦЕ НА ОБРІЮ.

—o—

Сонце на обрію, ранок встає,
Браття, вставайте,
Сонце стрічайте:
Ранок встає.
Сестри, збирайте і зносіть квітки:
Будем співати,
Сонце квітчати, —
Зносіть квітки!
Браття, бандури і кобзи беріть:
Будемо грати,
Ранок витати,
Кобзи беріть!
Сонце на обрію, ранок встає, —
Грайте-ж, співайте,
Сонце стрічайте...
Ранок встає.